

5. semester – efterår 2016

Indholdsfortegnelse

SEMESTERPLAN FOR 5. EFTERÅRSSEMESTER 2016	2
KURSUSMODUL: PÆDAGOGISK PSYKOLOGI (10 ECTS).....	4
KURSUSMODUL: ARBEJDS- OG ORGANISATIONSPSYKOLOGI (10 ECTS).....	13
KURSUSMODUL: KLINISK PSYKOLOGI (10 ECTS).....	19

Semesterplan for 5. efterårssemester 2016 psykologi-uddannelsen

Version og dato: version 1. 13. juni 2016

Skole: SEF

Studienævn: Psykologi

Studieordning: Studieordning for bacheloruddannelsen september 2016

Ankerlærer: Thomas Borchmann

Kursusmoduler:

- Pædagogisk psykologi (10 ECTS)
- Klinisk psykologi (10 ECTS)
- Arbejds- og organisationspsykologi (10 ECTS)

Faglig progression og kompetencer:

Semestret introducerer til psykologiens anvendte discipliner, hhv. pædagogisk psykologi, klinisk psykologi og arbejds- og organisationspsykologi og tilfører den studerende kompetencer til at anvende relevant viden og analytiske færdigheder i forhold til at udrede centrale problemstillinger inden for disse tre domæner

Semesterets organisering og forløb:

Semestret indeholder 3 kursusmoduler, der alle understøttes af seminarer. De 3 kursusmoduler i hhv. Pædagogisk psykologi, Klinisk psykologi og Arbejds- og organisationspsykologi afholdes som forelæsningsforløb for hele semestret, mens seminarundervisningen foregår for mindre hold.

Forventninger om arbejdsfordeling:

Der er ikke noget projektarbejde på semestret. Semestrets aktiviteter udgør fuldtidsstudiebelastning og det forventes at de studerende deltager aktivt i semestrets aktiviteter.

Vigtige datoer:

Se særskilt dokument

Semesterbeskrivelse

Semestret introducerer til psykologiens anvendte discipliner gennem udbyd af tre kursusmoduler:

Kursusmodulet i *Pædagogisk psykologi* introducerer til pædagogisk psykologi. Pædagogisk psykologi beskæftiger sig med de psykologiske aspekter af praksis, hvor der foregår udvikling, uddannelse og læring. Pædagogisk-psykologisk forskning udvikler, anvender og reflekterer over psykologiske teoriers anvendelse i pædagogiske praksis. På den ene side har pædagogisk psykologi historisk set været optaget af at udvikle metoder til at måle og vurdere børn og unges egnethed til undervisning. På den anden side har forskningen været interesseret i at forstå og forbedre betingelser for læring og mindre i at måle individers evner. I kontinental og skandinavisk sammenhæng har en kritisk refleksion over pædagogiske praksis og deres forbindelse til samfundsforhold stået centralt. Undervisningen i pædagogisk psykologi beskæftiger sig med udvalgte dele af den skandinaviske og internationale forskningslitteratur. I forbindelse med undervisningen diskuteres nogle af de mest indflydelsesrige traditioner indenfor pædagogik og pædagogisk psykologi, de forskellige læringsteoretiske positioner, aspekter knyttet til de psykiske processer og de personlige forhold, der indgår i udviklings- og læringsforløb og der perspektiveres løbende til aktuelle pædagogisk-psykologiske debatter og fænomener.

Kursusmodulet i *Klinisk psykologi* introducerer til klinisk psykologi. Klinisk psykologi er en anvendt disciplin, der indbefatter såvel viden om psykiske lidelser, som færdigheder i diagnosticering og psykologiske behandling af disse. Undervisningen i Klinisk psykologi indeholder en bred indføring i centrale teorier og forskningsresultater indenfor den kliniske psykologi, herunder teorier om psykiske lidelsers udbredelse, ætiologi, patogenese, klassifikation, forebyggelse og behandling. Kurset starter med en introduktion til sygdomsmodeller, evidensbegrebet og et overblik over den kliniske psykologi generelt og efterfølgende til det kliniske børnepsykologiske område. Dernæst belyses en række psykiske lidelser ud fra centrale klinisk psykologiske teorier.

Kursusmodulet i *Arbejds- og organisationspsykologi* introducerer til arbejds- og organisationspsykologi. Arbejds- og organisationspsykologien tilhører de anvendte discipliner indenfor psykologien og beskæftiger sig med en bred vifte af problemstillinger. Herunder problemstillinger relateret til motivation- og produktivitet, organisationsudvikling og medarbejderudvikling, det psykiske og sociale arbejdsmiljø, belastningsreaktioner og arbejdsbetingende sygdomme, samt sundhedsforebyggende og sundhedsfremmende tiltag i forhold til arbejdet og organisationer. Undervisningens formål er at give et overblik over arbejds- og organisationspsykologiens centrale teoretiske traditioner og nøgleproblemstillinger.

Kursusmodul: Pædagogisk psykologi (10 ECTS)**Modulansvarlig:** *Noomi Matthiesen***Placering:** 5. Semester**Type og sprog:** Studiefagsmodul (dansk)**Omfang og forventning:** Kursusmodulet består af 32 timers forelæsning og 10 timers seminarundervisning.**Deltagere:** 5. semester samt sidefagsstuderende**Forelæsningsoversigt:**

Forelæsning	Varighed	Titel/Emne	Underviser
1.	2 lektioner	Introduktion – hvad er pæd. psyk?	Thomas Szulevicz & Noomi Matthiesen
2.	2 lektioner	Læringsteori – behaviorisme, social-kognitiv læringsteori	Luca Tateo
3.	2 lektioner	Tilblivelsen af højere mentale funktioner: Piaget og Vygotsky i sammenligning	Luca Tateo
4.	2 lektioner	Konstruktivisme og pædagogisk kulturel psykologi: Jerome S. Bruner	Luca Tateo
5.	2 lektioner	Læringsteori – vendingen mod mesterlære og situeret læring	Noomi Matthiesen
6.	2 lektioner	Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et postmoderne og neoliberalt perspektiv	Thomas Szulevicz
7.	2 lektioner	Kampen om dannelsesbegrebet - dannelsesbegrebets aktualitet i uddannelsessystemet	Casper Feilberg
8.	2 lektioner	Synlig læring	Thomas Szulevicz & Noomi Matthiesen
9.	2 lektioner	Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster; psykoanalytisk forståelse, og poststrukturalistisk kritik	Casper Feilberg
10.	2 lektioner	Pædagogisk psykologi i socialt	Mogens Jensen

		regi	
11.	2 lektioner	Pædagogisk psykologi og praktisk handlekompetence	Mogens Jensen
12.	2 lektioner	Marginalisering i uddannelsessystemet	Noomi Matthiesen
13.	2 lektioner	Etnicitet & Uddannelse	Noomi Matthiesen
14.	2 lektioner	Positiv psykologi og pædagogisk psykologi	Vlad Glaveanu
15.	2 lektioner	Køn og pædagogisk psykologi	Thomas Szulevicz
16.	2 lektioner	Afrunding, opsamling og evaluering	Thomas Szulevicz og Noomi Matthiesen

Forelæsningsoversigt med pensum

1. forelæsning: Introduktion – hvad er pædagogisk psykologi?

2 timer v/ (Noomi Matthiesen & Thomas Szulevicz)

Forelæsningens pensum:

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim

2. forelæsning: Læringsteori – behaviorisme, social-kognitiv læringsteori

2 timer v/ Luca Tateo

Forelæsningens pensum:

Bandura, A. (2001) Social cognitive theory: An agentic perspective, *Annual Review of Psychology*, p.1-26 (26 sider)

Bruner, J. S. (1985). Models of the learner. *Educational researcher*, Vol. 14, No. 6, pp. 5-8 (4 pages)

Piaget, J. (1961). THE GENETIC APPROACH TO THE PSYCHOLOGY OF THOUGHT, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 52. No. 6, 275-281 (7 pages)

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim.

Wood, D. J., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 17(2), 89-100. (11 sider)

Vygotsky, L. S. (1994). The problem of the environment, In R. Van der Veer & J. Valsiner (eds), *The Vygotsky reader*, pp. 338-354 (9 pages)

3. forelæsning: Tilblivelsen af højere mentale funktioner: Piaget og Vygotsky i sammenligning

2 timer v/ Luca Tateo

Forelæsningens pensum:

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim

4. Forelæsning: Konstruktivisme og pædagogisk kulturel psykologi: Jerome S. Bruner

2 timer v. Luca Tateo

5. forelæsning: Læringsteori – vending mod mesterlære og situeret læring

2 timer v/ (Noomi Matthiesen)

Forelæsningens pensum:

Anderson, J.R. et al. (1996). Situated learning and education. *Educational Researcher*, 25(4), p. 5-11. doi: 10.3102/0013189X025004005.

Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1) p. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005.

Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situeret læring – og andre tekster* (s. 31-54 & 77-103). København: Hans Reitzels Forlag

Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (pp. 227-241).

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim

6. forelæsning: Pædagogisk psykologi og uddannelsessystemet fra et postmoderne og neoliberalt perspektiv

2 timer v/Thomas Szulevicz

Forelæsningens pensum:

Davies, B. & Bansel, P. (2007). Neoliberalism and education. *International Journal of Qualitative*

Studies in Education. Vol. 20 (3), 247-259. (12 sider)

Emmer, E.T. & Stough, L.M. (2001). Classroom Management: A Critical Part of Educational Psychology, With Implications for Teacher Education. *Educational Psychologist*, 36 (2), 103-112.

Lyotard, J.F. (1982) *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7

Pedersen, O. K. (2011). Skolen og den opportunistiske person. I: O.K. Pedersen *Konkurrencestaten*. Hans Reitzels Forlag. København (32 sider)

Szulevicz, T. (2012). Hvis klasseledelse er svaret, hvad er så spørgsmålet? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 12 (1), 61-67

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim

Ziehe, T. (2003). Skolen i en anerkendelseskrise. In J. Bjerg (red.), *Pædagogik* (3. rev. udg., kap. 3, s. 85 – 101). København: Hans Reitzels Forlag

7. Forelæsning: Dannelsebegrebets aktualitet inden for lange videregående uddannelser

2 timer v/ Casper Feilberg

Forelæsningens pensum:

Feilberg, C. (2014). *Indledning og Dannelsebegrebet*, fra Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende, hhv. pp. 1-7 & 92-104. Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. (20 sider)

Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education* 21: 343–351. (9 sider)

Wiberg, M. (2013). Læring med eller uden kompas. In: M. Pahuus (ed.), *Dannelse i*

en læringstid, pp. 9-22. Aalborg Universitetsforlag (14 sider)

8. Forelæsning: Synlig læring

2 timer v. *Thomas Szulevicz & Noomi Matthiesen*

Forelæsnings pensum:

Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) pp. 81-112. (31 sider).

Knudsen, H. (2015). De blinde pletter i synlig læring. Hvordan evidens blev svaret på de hele og glemte de andre spørgsmål, man kan stille. I: H. Bjerg & N. Vaaben (red.). *At lede efter læring. Ledelse og organiseringer i den reformerede skole*. Frederiksberg: Samfundslitteratur. (Kap. 5 s. 125 – 147, 22 sider).

Terhart, E. (2011). Has John Hattie really found the holy grail of research on teaching? An extended review of *Visible Learning*. *Journal of Curriculum Studies*. Vol. 43 (3), pp. 425-438. (13 sider)

9. Forelæsning: Følelser og magt i spil i uddannelseskontekster;, poststrukturalistisk kritik og psykoanalytisk forståelse

2 timer v/ (*Casper Feilberg*)

Forelæsningens pensum:

White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about' : W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. [For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg, 2014, pp. 161ff] (22 sider)

Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, Vol., Nr. . (24 sider).

Bartholdsson, Å. (2009). *Den venlige magtudøvelse*, Kap 1: Normalitet, alder, socialisation og magt, 6: Om kunsten at være sig selv, pp. 11-22 + 135 – 163. Akademisk Forlag (32 sider).

10. Forelæsning: Pædagogisk psykologi i socialt regi

2 timer v/ (*Mogens Jensen*)

Forelæsningens pensum:

Jensen, M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde". I: *Tidsskrift for Societalspædagogik* (13 sd)

Jensen, M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72

Krogstrup, H.K. (2011) *Kampen om evidens* kp.5+6 København: Hans Reitzels Forlag sd.74 109 (31 sd.)

Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situeret læring – og andre tekster* (s. 31-54 & 77-103). København: Hans Reitzels Forlag [49 sider]

Packer, M. J. & Goicoechea (2000). Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (pp. 227-241). [15 sider].

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim (250 sider)

11. Forelæsning: Pædagogisk psykologi og praktisk handlekompetence

2 timer v/ (Mogens Jensen)

Forelæsningens pensum:

Bateson, D. (1998). De logiske kategorier for læring og kommunikation. Sd.282-308 i *Mentale systemers økologi*, København: Akademisk Forlag [28 sider]

De Graff, E. & Kolmose, A. (2007) "History of problem-based and project-based learning" in *Management of change* Rotterdam: Sense Publishers p.1-8 (7 sd.)

Lave, J. & Wenger, E. (2003). *Situeret læring – og andre tekster* (s. 31-54 & 77-103). København: Hans Reitzels Forlag [49 sider]

Molander, B. (1996). *Kunskap – ett fortsatt sökande*. Kap. 3 i: *Kunskap i handling*. Daidalos, Göteborg (p. 57-82). [25 sider]

12. Forelæsning: Marginalisering i uddannelsessystemet

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Forelæsningens pensum:

Bourdieu, P. (1997). Den nye kapital. I: *Af praktiske grunde: Omkring teorien om menneskelig handlen* (kap. 2, s. 37-52). København: Hans Reitzel.

Lareau, A. (1987). Social class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital. *Sociology of Education*, 60(2), 73-85. doi: 10.2307/2112583. <http://www.jstor.org.ez.statsbiblioteket.dk:2048/stable/2112583>

Mehan, H. (1992). Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65, 1-20.

Reid, D. K. & Valle, J. W. (2004). The discursive practice of learning disability: Implications for instruction and Parent—School relations. *Journal of Learning Disabilities*, 37(6), 466-481. doi: 10.1177/00222194040370060101.

13. Forelæsning: Etnicitet og uddannelse

2 timer v/ Noomi Matthiesen

Forelæsningspensum:

Allen, Q. (2013). Balancing school and cool: tactics of resistance and accommodation among black middle-class males. *Race, Ethnicity and Education*. 16 (2) p. 203-224. Doi: 10.1080/13613324.2012.725041

Hedegaard, M. (2003). *At blive fremmed i Danmark*. (kap. 2 s. 11-31). Aarhus: Klim.

Matthiesen, N. (2016). Working together in a Deficit Logic. Home-School Partnerships with Somali Diaspora Parents. *Race, Ethnicity and Education*. E-pub ahead of print. Doi: 10.1080/13613324.2015.1134469

Reay, D. et al. (2007) 'A Darker Shade of Pale?' Whiteness, the Middle Classes and Multi-Ethnic Inner City Schooling. *Sociology*, 41(6) p. 1041-1060.

14. Forelæsning: Positiv psykologi og pædagogisk psykologi

2 timer v/ Vlad Glaveanu

Forelæsningens pensum:

Glaveanu, V.P. (2011). Children and Creativity: A most (un)likely pair? Thinking Skills and Creativity, 6 (2011), 122-131 (9 sider).

Kristjansson, K. (2012). Positive Psychology and Positive Education: Old Wine in New Bottles? *Educational Psychologist*. 47:2, 86-106 (20 sider)

Yeager, D.S. & Dweck, C.S. (2012). Mindsets That Promote Resilience: When Students Believe That Personal Characteristics Can Be Developed. *Educational Psychologist*, 47 (4), 302-314 (12 sider)
Zimmerman, B.J. (2000). Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91.

15. Forelæsning: Køn og pædagogik

2 timer v. *Thomas Szulevicz*

Forelæsningsens pensum:

Brinkmann, S. & Szulevicz, T. (2012). Feminiseringstesen: For god til at være falsk? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*. 4, 12, 85-93

Murphy, D. (2008). Gender and Subject Cultures in Practice. I: P. Murphy & K. Hall (red.): *Learning and Practice. Agency and Identities*. SAGE.

16. forelæsning: Afrunding, opsamling og evaluering

2 timer v/ (*Noomi Matthiesen & Thomas Szulevicz*)

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: 7-dages-opgave.

Litteratur til kursusmodulet i Pædagogisk psykologi

Allen, Q. (2013). Balancing school and cool: tactics of resistance and accommodation among black middle-class males. *Race, Ethnicity and Education*. 16 (2) p. 203-224. Doi: 10.1080/13613324.2012.725041 [11 s.]

Anderson, J.R. et al. (1996). Situated learning and education. *Educational Researcher*, 25(4), p. 5-11. doi: 10.3102/0013189X025004005. [6 s.]

Bandura, A. (2001) Social cognitive theory: An agentic perspective, *Annual Review of Psychology*, p.1-26 (26 sider)

Bartholdsson, Å. (2009). *Den venlige magtudøvelse*, Kap 1: Normalitet, alder, socialisation og magt, 6: Om kunsten at være sig selv, pp. 11-22 + 135 – 163. Akademisk Forlag (32 sider).

Bateson, D. (1998). De logiske kategorier for læring og kommunikation. Sd.282-308 i *Mentale systemers økologi*, København: Akademisk Forlag [28 sider]

Biesta, G. (2002). Bildung And Modernity: The Future Of Bildung In A World Of Difference. *Studies in Philosophy and Education* 21: 343–351. (9 sider)

Bourdieu, P. (1997). Den nye kapital. I: *Af praktiske grunde: Omkring teorien om menneskelig handlen* (kap. 2, s. 37-52). København: Hans Reitzel. [15 s.]

Brinkmann, S. & Szulevicz, T. (2012). Feminiseringstesen: For god til at være falsk? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*. 4, 12, 85-93. (8 sider)

Bruner, J. S. (1985). Models of the learner. *Educational researcher*, Vol. 14, No. 6, pp. 5-8 (4 pages)

Davies, B. & Bansel, P. (2007). Neoliberalism and education. *International Journal of Qualitative Studies in Education*. Vol. 20 (3), 247-259. (12 sider)

De Graff, E. & Kolmose, A. (2007) "History of problem-based and project-based learning" in *Management of change* Rotterdam: Sense Publishers p.1-8 (7 s.)

Emmer, E.T. & Stough, L.M. (2001). Classroom Management: A Critical Part of Educational Psychology, With Implications for Teacher Education. *Educational Psychologist*, 36 (2), 103-112 (10 sider).

Feilberg, C. (2014). *Indledning og Dannelsesbegrebet, fra Dannelsen af en psykologisk og videnskabelig habitus hos psykologistuderende, hhv. pp. 1-7 & 92-104.* Ph.d. afhandling, Roskilde Universitet. Publiceret på www.livsverden.dk/feilberg. (20 sider)

Feilberg, C. (2015). Selvrefleksion som uddannelsesgreb – en kritisk diskussion. *Nordiske Udkast*, Vol., Nr. . (24 sider).

Glaveanu, V.P. (2011). Children and Creativity: A most (un)likely pair? *Thinking Skills and Creativity*, 6 (2011), 122-131 (9 sider).

Greeno, J.G. (1997). On claims that answer the wrong questions. *Educational Researcher*, 26(1) p. 5-17. doi: 10.3102/0013189X026001005. [12 s.]

Hattie, J. & Timperley, H. (2007). The Power of Feedback. *Review of Educational Research*. Vol. 77 (1) pp. 81-112. (31 sider).

Hedegaard, M. (2003). *At blive fremmed i Danmark.* (kap. 2 s. 11-31). Aarhus: Klim. [15 s.]

Jensen, M. (2011a) "Socialpædagogisk behandlingsarbejde". I: *Tidsskrift for Socialpædagogik* (13 sd)

Jensen, M. (2015) "Catalytic Models Developed Through Social Work" *Integrative Psychological and Behavioral Science* 49:56-72 (16 s.)

- Knudsen, H. (2015).** De blinde pletter i synlig læring. Hvordan evidens blev svaret på de hele og glemte de andre spørgsmål, man kan stille. I: H. Bjerg & N. Vaaben (red.). *At lede efter læring. Ledelse og organiseringer i den reformerede skole*. Frederiksberg: Samfundslitteratur. (Kap. 5 s. 125 – 147, 22 sider).
- Kristjansson, K. (2012).** Positive Psychology and Positive Education: Old Wine in New Bottles? *Educational Psychologist*. 47:2, 86-106 (20 sider)
- Krogstrup, H.K. (2011)** *Kampen om evidens* kp.5+6 København: Hans Reitzels Forlag sd.74 109 (31 s.)
- Lareau, A. (1987).** Social class differences in family-school relationships: The importance of cultural capital. *Sociology of Education*, 60(2), 73-85. doi: 10.2307/2112583. [12 s.]
- Lave, J. & Wenger, E. (2003).** *Situert læring – og andre tekster* (s. 31-54 & 77-103). København: Hans Reitzels Forlag [49 sider]
- Lyotard, J.F. (1982)** *Viden og det postmoderne samfund*. Århus: Slagmarks Skyttegravsserie. Kap. 1-7 (43 sider).
- Matthiesen, N. (2016).** Working together in a Deficit Logic. Home-School Partnerships with Somali Diaspora Parents. *Race, Ethnicity and Education*. E-pub ahead of print. Doi: 10.1080/13613324.2015.1134469 [13 s.]
- Mehan, H. (1992).** Understanding inequality in schools: The contribution of interpretive studies. *Sociology of Education*, 65, 1-20. [20 sider]
- Molander, B. (1996).** Kunskap – ett fortsatt sökande. Kap. 3 i: *Kunskap i handling*. Daidalos, Göteborg (p. 57-82). [25 sider]
- Murphy, D. (2008).** Gender and Subject Cultures in Practice. I: P. Murphy & K. Hall (red.): *Learning and Practice. Agency and Identities*. SAGE. (13 sider)
- Packer, M. J. & Goicoechea (2000).** Sociocultural and Constructivist Theories of Learning: Ontology, Not Just Epistemology. *Educational Psychologist* 35(4) (pp. 227-241). [15 sider].
- Pedersen, O. K. (2011).** Skolen og den opportunistiske person. I: O.K. Pedersen *Konkurrencestaten*. Hans Reitzels Forlag. København (32 sider)
- Piaget, J. (1961).** THE GENETIC APPROACH TO THE PSYCHOLOGY OF THOUGHT, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 52. No. 6, 275-281 (7 pages)
- Reay, D. et al. (2007)** 'A Darker Shade of Pale?' Whiteness, the Middle Classes and Multi-Ethnic Inner City Schooling. *Sociology*, 41(6) p. 1041-1060. [19 s.]
- Reid, K.D. & Valle, J.W. (2004).** The Discursive Practice of Learning Disability: Implications for Instructions and Parent-School Relations. *Journal of Learning Disa-*

bilities, 37(6), 466-481. (16 sider)

Szulewicz, T. (2012). Hvis klasseledelse er svaret, hvad er så spørgsmålet? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift* 12 (1), 61-67 [6 s.]

Tanggaard, L. & Nielsen, K. (2011). *Pædagogisk psykologi – en grundbog*. Klim (250 sider)

Terhart, E. (2011). Has John Hattie really found the holy grail of research on teaching? An extended review of *Visible Learning*. *Journal of Curriculum Studies*. Vol. 43 (3), pp. 425-438. (13 sider)

Vygotsky, L. S. (1994). The problem of the environment, In R. Van der Veer & J. Valsiner (eds), *The Vygotsky reader*, pp. 338-354 (9 pages)

White, J. (2002). On 'learning' and 'learning about' : W. R. Bion's theory of thinking and educational praxis. In: D. Barford (ed.), *The ship of thought. Essays on Psychoanalysis and Learning*, pp. 84-105. Karnac Books. [For en dansk redegørelse for Bions begreber, se Feilberg, 2014, pp. 161ff] (22 sider)

Wiberg, M. (2013). Læring med eller uden kompas. In: M. Pahuus (ed.), *Dannelse i en læringstid*, pp. 9-22. Aalborg Universitetsforlag (14 sider)

Wood, D. J., Bruner, J. S., & Ross, G. (1976). The role of tutoring in problem solving. *Journal of Child Psychiatry and Psychology*, 17(2), 89-100. (11 sider)

Yeager, D.S. & Dweck, C.S. (2012). Mindsets That Promote Resilience: When Students Believe That Personal Characteristics Can Be Developed. *Educational Psychologist*, 47 (4), 302-314 (12 sider)

Ziehe, T. (2003). Skolen i en anerkendelseskrise. In J. Bjerg (red.), *Pædagogik* (3. rev. udg., kap. 3, s. 85 – 101). København: Hans Reitzels Forlag. [16 sider].

Zimmerman, B.J. (2000). Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 82-91. [9 s.]

I alt 1007 sider

Kursusmodul: Arbejds- og organisationspsykologi (10 ECTS)**Modulansvarlig:** *Thomas Borchmann***Placering:** 5. Semester**Type og sprog:** Studiefagsmodul (dansk)**Omfang og forventning:** Kursusmodulet består af 32 timer forelæsning og 10 timers seminar undervisning**Deltagere:** 5. Semester**Forelæsningsoversigt:**

Forelæsningsrækken består af 12 forelæsninger og giver dels en introducerende oversigt til forskellige måder at tænke om organisationer og organisationsindretning på, dels et indblik i en række eksemplariske detailtemaer og problemstillinger, herunder medarbejdermotivering og medarbejderkontrol, indflydelsesøgning, arbejdsgrupper og gruppeorganisering, arbejdsmiljø, belastninger, stress og udbrændthed, og intervention i forhold til klienter og organisationer.

Forelæsningerne er opdelt i 6 temaer:

Tema 1. Arbejds- og organisationssyn (forelæsning 1)

På første forelæsning introduceres der til arbejds- og organisationspsykologiens genstandsfelt, samt til forskellige syn på arbejde og organisationer som arenaer for erlæggelse af arbejde.

Tema 2. Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol (forelæsning 2- 5)

De fire forelæsninger omhandler udviklingen i forskrifter for arbejdets organisering og strategier til motivering og kontrol af medarbejdere. Forelæsningerne vil beskæftige sig med klassiske forskrifter og disses konsekvens samt efterfølgende humaniseringsbestrebelse og disses ditto. Der introduceres til flere forskellige måder at anskue arbejdsorganisationer på og til flere forskellige måder at anskue udviklingen i forskrifterne på. De fire forelæsninger sætter dels fokus på Taylorismen/Scientific Management og Human Relation-bevægelsen, dels fokus på Neo-Taylorisme og Neo-Human Relationstænkning.

Tema 3. Indflydelsesøgning, arbejdsgrupper og gruppeorganisering (forelæsning 6 - 7)

De to forelæsninger vil se nærmere på ideerne bag og erfaringerne med forsøg med

indflydelsesøgning i organisationer og på ideerne bag og forskellige perspektiver på gruppeorganisering. I sidstnævnte forelæsning introduceres generelt til uformelle og formelle grupper i arbejdsorganisationerne og der fokuseres både på grupperes dannelse/konstituering, gruppestrukturer og gruppeprocesser. Med "gruppen" som analyseenhed betones samtidig, at individers holdninger, forventninger og motiver dannes gennem de sociale interaktioner og strukturer, som forefindes på arbejdspladsen. Mennesker handler indenfor - og igennem sociale grupper, fællesskaber og kollektiver.

Tema 4 Arbejds miljø, belastninger, stress og udbrændthed (Forelæsning 8 - 9)

De to forelæsninger vil omhandle helbredsmæssige konsekvenser, forbundet med arbejdet, specielt med fokus på stress og udbrændthed. Forskellige teorier om stress, arbejdsbetingede belastninger, samt måder at tackle/cope stress vil blive præsenteret.

Der skitseres herudover forskellige interventions- og forebyggelsesstrategier til afhjælpning af arbejdsbetingede belastninger og belastningsreaktioner.

Tema 5. Intervention i forhold til klienter og organisationer (10 -11)

Disse forelæsninger vil omhandle hhv. individuel klientbehandling og organisationsudvikling, der bl.a. har til formål at forbedre det psykosociale arbejdsmiljø. Herunder diskuteres: 1) betydningen af interne og eksterne aktørers rolle (konsulenters) for organisationsændringer; 2) de forhold der virker fremmende eller hæmmende for iværksættelse/implementering og gennemførelse af organisationsændringer.

Tema 6. Tendenser i moderne ledelse og medarbejderudvikling/medarbejderpåvirkning (12)

Den afsluttende forelæsning vil omhandle tendenser i moderne ledelse og medarbejderudvikling/medarbejderpåvirkning og tage form af en forelæsning med ekstern gæste underviser

Varighed, kursusholdere og litteratur fremgår af nedenstående skema:

Kur-sus-gang	Varig-hed	Tema/Emne	Forelæ-ser	Litteratur
1	2 timer	Arbejds- og organisationssyn	TB	0, 1 og 2
2	4 timer	Organisering, motivation og kontrol (I) Taylorisme/Scientific management	TB	3, 4 og 5
3	2 timer	Organisering, motivation og kontrol (II) Human Relation-traditionen	TB	3 og 6
4	4 timer	Organisering, motivation og kontrol (III) Neo human Relation	TB	3,7,8,14 og 15
5	4 timer	Organisering, motivation og kontrol (IV) Neo Taylorisme	TB	3,9,10,11,12,13

6	2 timer	Organisatorisk deltagelse/ Medarbejderinvolvering	TB	16 og 17a og 17b
7	4 timer	Selvstyrende arbejdsgrupper	BTP	18,19,20,21,22,23,24 og 25
8	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (I)	EBB	26 -41
9	2 timer	Psykisk arbejdsmiljø, belastninger og belastningsreaktioner (II)	EBB	26 - 41
10	2 timer	Intervention (I) på individniveau	BTP	45
11	2 timer	Intervention (II) på organisationsniveau	TB	41 - 44
12	4 timer	Tendenser i ledelses og medarbejderudvikling/påvirkning	TB & Poul Bonde Jensen	46
Antal forelæsningshold: 1				
Antal seminarer: 5 gange af 2 timer v/Søren Lindhardt Jensen				
Antal seminarhold: 4				
Prøveform: Mundtlig eksamen på baggrund af på forhånd offentliggjorte spørgsmål.				

Litteratur til kursusmodulet i Arbejds- og organisationspsykologi		
Tema: Arbejds- og organisationssyn		
0.	Adler, Paul S.; Linda C. Forbes & Hugh Willmott (2007) Critical Management Studies, I Walsh, James P. (Editor) & Arthur P. Brief (Eds.). <i>The Academy of Management Annals of Organization and Management</i> , Vol. 1 Lawrence Erlbaum Associates Inc, New York (December 2007) 145-218	73. sider
1.	Torpegaard og Borchmann, (2009) Hvad er arbejde og hvordan bør arbejdsorganisationer anskues? Workingpaper	22.sider
2.	Morgan.G. (1980) Paradigms, Metaphors and puzzle-solving in organisation theory. <i>Administrative Science Quarterly</i> , Vol. 25 . Issue 4 – 605 - 622	17.sider
Tema: Forskrifter for arbejdsorganisering, medarbejdermotivation og medarbejderkontrol		
3	Hollway, W. (1996). <i>Work Psychology and Organizational Behaviour</i> . Sage (<i>Grundbog: hele bogen undtagen kap. 3,4,7 opgives</i>)	140.sider
4	Taylor, F.W. (1999). <i>Scientific management. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities</i> . Int. Thomson business Press.	5.sider
5	Braverman, H. (1974) kap. 4. <i>Scientific Management i Labour and Mo-</i>	26 sider

	nopoly Capital	
6	Roethlisberger, F.J. & Dickson, W.J. (1999). Group restriction of output. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	12 sider
7	Herzberg, F. (1999). Motivation through job enrichment. I: Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	9 sider
8	Tynell, J. (2002). Det er min egen Skyld I : Tidsskrift for arbejdsliv, 2002	18 sider
9	David L Collinson (2003). Identities and insecurities: Selves at work. <i>Organization. Vol 10, nr. 3</i>	21 sider
10	Deetz, S. (2000). Discursive Formations, Strategized Subordination and self-surveillance	21.sider
11	Ray Axtell, C. (1999) Corporate Culture as a Control Device I I Clark; Chandler & Barry. Organisation and identities. Int. Thomson business Press.	8 sider
12	Casey, C (1999) Come Join our Family. Human Relations vol. 52 (2)	25 sider
13	Prætorius, N. (2004) Livet som Undtagelsestilstand. Psyke og logos	15 sider
14	Cederstrøm, C & Grasmann (2008) The masochistic reflexive turn www.ephemeraweb.org volume 8(1): 41-57	16 sider
15.	Grey, C. (1999) We are all managers now; we always were; on the development and demise of management. Journal of Management studies 36:5 1999	25 sider
Tema: Indflydelsesøgning, arbejdsgrupper og gruppeorganisering		
16.	Strauss, G. (1998). An Overview. I: Heller et al Organizational participation. Oxford University Press	30 sider
17a	Strauss, G. (1998). Participation Works - If Conditions are Appropriate. I: Heller et al. Organizational participation. Oxford University Press	27 sider
17b	Mckendall, M. (1993) The Tyranny of Change: Organizational Development Revisited. urnal of Business Ethics, Vol. 12, No. 2 (Feb., 1993), pp. 93-104	11 sider
18	Abramis, D.J. (1990). Semiconductor Manufacturing Team. I: Hackman (edit.). Groups that work (and those that don't). Jossey-bass Publ.	21 sider
19	Hackman, R. J. (1990): "Conclusion: Creating More Effective Work Groups in Organizations". I: Hackman (edit.): Groups that work (and those that don't). Jossey-bass Publ.	25 sider
20	Morgen, H. & Thomas, K. (1997): "A psychodynamic perspective on group processes". I: Wetherell, M (ed.): Identities, Groups and Social Issues. Sage.	54 sider
21	Lysgaard, S. (1985). Arbejderkollektivet. Universitetsforlaget.	22 sider
22	Barker, J.R. (1993). Tightening the iron Cage: Concertive Control inn Self-Managing Teams. Administrative Science Quarterly, 38	29 sider
23	Knights, D. and McCabe, D. (2000). Bewitched, bothered and bewildered: The meaning and experience of teamworking for employees in an automobile company. Human Relations. Volume 53(11).	37 sider
24	Pedersen & Borchmann (2016): Om forbundetheders velsignelser og forbandelser – et studie af teamorganiseringens konsekvenser for menige arbejdere. Workingpaper	22 sider
25	Roy, D.F. (1960). "Banana time": Job Satisfaction and the Informal Interaction. Human Organization, vol. 18, no. 4.	11 sider

Tema: Arbejdsmiljø, belastninger, stress og udbændthed		
26	Karasek (1979). Jobdemand, desicion latitude, and mental strain: Implications for job redesign. <i>Administrative Science Quarterly</i> . Vol. 24, no. 2.	23 sider
27	.Harmon-Jones, E., Amodio, D. M., & Harmon-Jones, C. (2009). Action-Based Model of Dissonance: A Review, Integration, and Expansion of Conceptions of Cognitive Conflict. <i>Advances in experimental social psychology</i> , 41, 119-160.	41 sider
28	Lazarus, R. S. & Folkman, Susan Transactional Theory and Research on emotions and coping. <i>European Journal of Personallity</i> , Vol. 1 p.	28 sider
29	Salye, H. (1999). Stress; the general adaption syndrome and dissonances of adoptation. I: Clark; Chandler & Barry. <i>Organisation and identities</i> . Int. Thomson business Press.	2. sider
30	Juster, R. P., McEwen, B. S., & Lupien, S. J. (2010). Allostatic load biomarkers of chronic stress and impact on health and cognition. <i>Neuroscience & Biobehavioral Reviews</i> , 35(1), 2-16.	13 sider
31	Baldursson, E. B., Pedersen, B. T., & Carlsen, P. (2013). Brikker til en evolutionær neurosocial teori om stress. <i>Psyke & Logos</i> .	18 sider
32	Schwabe, L., Joëls, M., Roozendaal, B., Wolf, O. T., & Oitzl, M. S. (2012). Stress effects on memory: an update and integration. <i>Neuroscience & Biobehavioral Reviews</i> , 36(7), 1740-1749.	8 sider
33	Betsch, T., Fiedler, K., & Brinkmann, J. (1998). Behavioral routines in decision making: The effects of novelty in task presentation and time pressure on routine maintenance and deviation. <i>European Journal of Social Psychology</i> , 28(6), 861-878.	14 sider
34	Hobfoll, S.E. (1989). Conservation of Resources. A New Attempt at Conceptualizing Stress. <i>American Psychologist</i> , vol. 44, no 3	11.sider
35	Oosterholt, B. G., der Linden, D. V., Maes, J. H., Verhraak, M. J., & Kompier, M. A. (2012). Burned out cognition-cognitive functioning of burnout patients before and after a period with psychological treatment. <i>Scandinavian journal of work, environment & health</i> , 38(4).	9. sider
36	Schaufeli, W. & Ensmann, D (1998). The burnout companion to study & practice. A critical analysis. Taylor & Francis	53 sider
37	Baldursson, E. B. (2012). Social smerte i det moderne arbejdsliv ud fra et arbejdspsykologisk perspektiv. <i>Tidsskrift for Forskning i Sygdom og Samfund</i> , 9(16). 33-62	23 sider
38	Aronsson, G. (1991). Dimensions of Control as Related to Work organization, stress, and Health. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. <i>The psychosocial Work Environment</i> . Baywood Publ.	9. sider
39	Johnson, V.J. (1991). Collective Control: Strategies for Survival in the Workplace. I: Johnson, J.V. & Johansson, G. <i>The psychosocial Work Envinment</i> . Baywood Publ.	11. sider
40	Mazzetti, G., Schaufeli, W. B., & Guglielmi, D. (2014). Are Workaholics Born or Made? Relations of Workaholism With Person Characteristics and Overwork Climate.	22 sider
41	McEwen, B. S., & Wingfield, J. C. (2010). What's in a name? Integrating homeostasis, allostasis and stress. <i>Hormones and behavior</i> , 57(2), 105.	6 sider
Tema: Intervention		
41	Borchmann og Pedersen (2004) <i>Metoder i aktionsforskning</i> . 3.nationale aktionsforskningskonference. Aalborg	12 sider
42	Borchmann og Pedersen (2005) <i>Using Humour and Caricaturing Confrontations in the Interview-session</i> . 2'Art of Management Conference.	12 sider

	Paris	
43	Stranne & Ramian. (2000) Organisationsudvikling. I Sabro "Organisations- og arbejdspsykologi)	15 sider
44	Krogager, P. (1998). Konsulentarbejdet I komplekse Omstillingsprocesser.. Kapitel 6 – 9	25 sider
45	Pedersen & Borchmann. (2010) Om den terapeutiske de- og rekonstruktion af stressammenbrudtes egenforståelser og officielle stress- og belastningsdiskursers bidrag til sammenbrud og overførsel af sammenbrud fra en person til en anden. Paper præsenteret på the Nordic Interdisciplinary Conference on Discourse and Interaction Aalborg, Denmark	12 sider
Tema: Tendenser i ledelses og medarbejderudvikling/påvirkning		
46	Borchmann,T & Pedersen B. (2010). Om Intimideringskommunikation. I Intimideringskommunikation. Aalborg Universitetsforlag	17 sider
I alt 1098 sider		

Kursusmodul: Klinisk psykologi (10 ECTS)**Modulansvarlig:** Bo Møhl (bomoehl@hum.aau.dk)**Placering:** 5. Semester**Type og sprog:** Studiefagsmodul (dansk)**Omfang og forventning:** Kursusmodulet består af 32 timer forelæsning og 10 timers seminar undervisning**Deltagere:** 5. Semester**Forelæsningsoversigt**

Forelæsning	Varighed	Titel/Emne	Underviser
1.	2 lektioner	Introduktion til klinisk psykologi, basale begreber og sygdomsmodeller	Bo Møhl
2.	2 lektioner	<i>Psykoterapi What works for whom? – specifikke versus non-specifikke faktorer I psykoterapi</i>	Bo Møhl
3.	2 lektioner	<i>Klinisk børnepsykologi/ 1</i>	Liselotte Grünbaum
4.	2 lektioner	<i>Klinisk børnepsykologi/ 2</i>	Liselotte Grünbaum
5.	2 lektioner	<i>Familedynamik og psykopatologi / De systemiske forståelsesrammer</i>	Eva Søndergård
6.	2 lektioner	<i>At være klinisk psykolog</i>	Mette Thuesen
7.	2 lektioner	<i>Den psykologiske forståelse, udredning og behandling af spiseforstyrrelser og selvskade</i>	Bo Møhl
8.	2 lektioner	<i>Supervision</i>	Birgitte Pedersen
9.	2 lektioner	<i>Mentaliseringsbaseret forståelse og behandling af borderlineforstyrrelser</i>	Morten Kjølbye

10.	2 lektioner	<i>Kognitivadfærdsterapi / 1</i>	Malene Klindt Bohni
11.	2 lektioner	<i>Kognitivadfærdsterapi / 2</i>	Malene Klindt Bohni
12.	2 lektioner	<i>Par- og gruppeterapi</i>	Bo Møhl
13.	2 lektioner	<i>Introduktion til udvalgte objekt- relationsteorier og begreberne konflikt- og deficitpatologi</i>	Anne Birgitte Døs- sing
14.	2 lektioner	<i>Tab og traumer</i>	Ester Holte Kofod
15.	2 lektioner	<i>Psykologisk forståelse og be- handling af den depressive lidel- se</i>	Gry Kjærdsdam Tel- léus
16.	2 lektioner	<i>Forskning i psykoterapi</i>	Bo Møhl

Kursusgang: Bo Møhl

Beskrivelse: Introduktion til klinisk psykologi, basale begreber og sygdomsmodeller

1 Forelæsningen giver en introduktion til klinisk psykologi – fagets genstands-
område og historie i Danmark. Desuden vil nogle basale begreber og sygdomsmodeller (den biomedicinske model, diatese-stress modellen og udviklingspsykopatologi) blive gennemgået og sat i relation til faget.

Litteratur:

Møhl B, Simonsen E. (2010) Med mennesket i centrum. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri. Hans Reitzels Forlag (20 sider)
Harder S, Simonsen E. (2010) Udviklingspsykopatologi. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri. Hans Reitzels Forlag (16 sider)

Kursusgang: Bo Møhl

Beskrivelse: *Psykoterapi What works for whom? – specifikke versus non-specifikke faktorer I psykoterapi*

2 Forelæsningen formidler et overblik over de forskellige psykoterapeutiske
retninger og deres udvikling. Desuden vil evidensbegrebet samt specifikke
versus non-specifikke faktorer i psykoterapi blive gennemgået: *what works for whom?* - problemstillingen

Litteratur: Møhl B. Hvad er psykoterapi? og hvad virker for hvem? (12 sider)
In: Møhl B & Kjølbye M. (red) Psykoterapiens ABC. PsykiatriFonden 2013
Kjølbye M & Møhl B. Overblik over psykoterapiformerne. (12 sider) In: Møhl

B & Kjølbye M. (red) Psykoterapiens ABC. PsykiatriFonden 2013

Kursusgang: Liselotte Grünbaum

Beskrivelse: *Klinisk børnepsykologi/ 1*

Forelæsningen giver en introduktion til den kliniske børnepsykologiske grundlæggende teorier og arbejdsområder samt særlige karakteristika f.eks. børns psykologiske, sociokulturelle og juridiske afhængighed af deres forældre. Et eksempel på kompleksiteten i klinisk børnepsykologisk diagnosticering og vurdering med henblik på psykoterapi fremlægges.

Litteratur:

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen, s. 19-36). København: Hans Reitzel (17 sider)

³ Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. (Kapitel 3: Undersøgelse og visitation, s. 55-71). København: Hans Reitzel (16 sider)

Heede, T. (2010): *Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv*. (Kapitel 5: Psykologisk intervention i forhold til barnets omgivelser, s. 105 – 126) (21 s.) DK: Akademisk Forlag.

Supplerende litteratur

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Bind 1: En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. København: Hans Reitzel.

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – Bind 2: Et område i udvikling*. København: Hans Reitzel.

Kursusgang: Liselotte Grünbaum

Beskrivelse: *Klinisk børnepsykologi/ 2*

⁴ Kvalitetskrav til den kliniske børnepsykologs diagnostiske udredning fremlægges. Metoder til en klinisk vurdering drøftes sammen med en gennemgang af klassifikationssystemer på børneområdet (ICD-10), et klassifikationssystem til småbørn (DC:0-3), og et psykodynamisk baseret klassifikationssystem (PDM).

Litteratur:

Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood, Revised (DC:0-3R) (2005). Washington DC: ZERO TO THREE PRESS. S. 15-52. (37 s.)

Mortensen, K.V. (2006): *Fra neuroser til relationsforstyrrelser, 2. udgave* (Kapitel A1: Klassifikationer og psykiatrisk diagnostik, s. 347 – 381). København: Gyldendal. (34 sider).

PDM Task Force (2006). *Psychodynamic Diagnostic Manual*. Silver Spring: Alliance of Psychodynamic Organizations. S. 175-195 (20 s.).

Supplerende litteratur:

Ippen, C.M.G., (2009): The sociocultural context of infant mental health. In: C. H. Zeanah (ed.): *Handbook of Infant Mental Health. Third Edition* (pp. 104 – 119). New York – London: The Guilford Press. (15 sider).

Midgley, N., & Kennedy, E., (2011): Psychodynamic psychotherapy for children and adolescents: a critical review of the evidence base. *Journal Child Psychotherapy*, 37(3), 232-260.

Trillingsgaard, A. & Elmoose, M. (2010). Caseformulering – i en udviklingspsykopatologisk referenceramme. *Psyke & Logos*, 31, 399-416 (17 sider)

Kursusgang: Eva Søndergård

Beskrivelse: *Familedynamik og psykopatologi. Den systemiske og narretive forståelsesramme*

Forelæsningen fokuserer på familedynamikken og systemets betydning for udvikling og behandling af psykopatologi.

Litteratur:

- 5 □
Minuchin, Salvador; Nichols, M.P. og Lee, Wai-Yung: Vurdering af familier og par. Fra Symptom til system - en firetrins model i to sessioner. Dansk Psykologisk Forlag 2010. pp 7-29 (22 sider) og 81-134 (53 sider)
White, Michael White "Kort over narrative landskaber" Hans Reitzels Forlag 2009, pp 9 – 77 (68 sider)

Supplerende litteratur:

Holmgren, Allan: "Narrativ, systemisk terapi" i Møhl, Bo & Kjølbye, Morten (red) i Psykoterapiens ABC, Psykiatrifonden 2013

Kursusgang: Mette Thuesen

Beskrivelse: *At være klinisk psykolog; den professionelle rolle og at møde klienten.*

- 6 □
Forelæsningen omhandler, hvordan den kliniske psykolog forholder sig til sin professionelle rolle og hvordan han/hun skaber en god kontakt med klienten. Udfordringer og faldgruber i arbejdet diskuteres f.eks.: Hvad er fælles og hvad er unikt for den enkelte klient? Hvor går grænsen mellem privat og personlig? Hvad vil det sige at være empatisk?

Litteratur:

Fog, J. (1998). Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien. Hans Reitzels forlag. Kapitel 3 og 4. S.53-90.(38 sider)
Casement, P. (1985/1991) Learning from the Patient. The Guilford Press. Kapitel 1. S.6-28 (23 sider) eller Casement, P. (1987) Lyt til patienten. Hans Reitzels forlag. S. 11-36.

7

Kursusgang: Bo Møhl

Beskrivelse: *Den psykologiske forståelse, udredning og behandling af spiseforstyrrelser*

Ved forelæsningen vil de forskellige spiseforstyrrelser blive gennemgået med hensyn til diagnostik, epidemiologi og ætiologi. Ved forelæsning vil der lægges særlig vægt på udredning og behandling af spiseforstyrrelser. Der vil ved forelæsningen såvel være fokus på børne- unge som voksenområdet og de særlige udfordringer der er relateret til udredning og behandling af forskellige aldersgrupper.

Litteratur:

Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR) for behandling af moderat til svær bulimi (publiceret 2015) samt Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR) for behandling af anorexia nervosa (publiceret 2016). Begge findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen:

<https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nkr>

Supplerende litteratur:

Feeding and Eating Disorders, 329-354, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5), 2013, American Psychiatric Association.

Sundhedsstyrelsen 2005, Spiseforstyrrelser, anbefalinger for organisation og behandling, København. Findes på www.sst.dk

F. Skårderud, Stærk/Svag, En håndbog om spiseforstyrrelser, 2008, Hans Reitzels Forlag.

Møhl B. Prietzel H. Behandling af spiseforstyrrelser. In: Møhl B & Kjølbye M (red) Psykoterapiens ABC. PsykiatriFonden 2013

8

Kursusgang: Birgitte Petersen**Beskrivelse: Supervision**

I forelæsningen gives en introduktion til supervisionsbegrebet og noviceterapeutens udviklings- og læringsproces belyses

Litteratur: Birgitte Petersen. Supervision af psykologkandidater i privat praksis – en casebeskrivelse af supervisionen i Dansk Psykologforenings praksiskandidatordning. Kap.3 s. 37 – 54. Aalborg Universitets Forlag. 2016 (17 s.)

Hedgaard, A. E. (2011). Noviceterapeutens udfordring og læringsproces. *Matrix*, 2011; 4, 258 – 272. (14 s.)

Supplerende litteratur:

9

Kursusgang: Morten Kjølbye

Beskrivelse: *Mentaliseringsbaseret forståelse og behandling af borderlineforstyrrelser*

Hovedtræk ved borderline personlighedsforstyrrelse gennemgås ud fra en mentaliserings referenceramme.

Litteratur:

Bateman A og Fonagy P: Mentaliseringsbaseret behandling af borderlinepersonlighedsforstyrrelser, Akademisk Forlag, 2007, Kap 1-3 (70 sider)

Supplerende:

Bøye R, Kjølbye M (red). (2012) *Borderline. Psykoedukation, forståelse og behandling*. København: Hans Reitzels Forlag

10

Kursusgang: Malene Klindt Bohni

Beskrivelse: *Kognitiv adfærdsterapi / 1*

Forelæsningen giver en introduktion til kognitiv adfærdsterapi, herunder grundlæggende model og metoder. Betydningen af tanker og adfærd i udviklingen og ikke mindst vedligeholdelsen af psykopatologi gennemgås med kliniske eksempler fra forskellige lidelser, herunder depression.

Litteratur:

Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) *Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling*. Hans Reitzels Forlag 2012. – Særligt:

- (- Kap. 1: Rosenberg N.K., Mørch, M.M. & Arendt, M. *Kognitiv adfærdsterapi – teori og metoder* (30 sider).
- Kap. 4: Straarup, K.N. *Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser* (35 sider)

Supplerende litteratur

Beck, J.S. *Kognitiv Adfærdsterapi – Grundlag og Perspektiver*. Akademisk Forlag 2011

11

Kursusgang: Malene Klindt Bohni**Beskrivelse:** *Kognitiv adfærdsterapi / 2*

I forelæsningen vil der være fokus på kognitiv adfærdsterapeutisk forståelse og behandling af forskellige angsttilstande, med særlig fokus på OCD.

Litteratur:

Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red). OCD – Sygdom og behandling - for behandlere. Hans Reitzels Forlag 2014 – særligt:

- Kap. 7: Jónsson, H. Kognitiv adfærdsmodel for OCD (15 sider)
- Kap. 8: Bohni, M.K., Jónsson, H. & Rosenberg, N.K. Kognitiv adfærdsterapi ved OCD (81 sider)

Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012. – Særligt:

- Kap. 6: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. Kognitiv Adfærdsterapi ved panikangst og agorafobi (24 sider)
- Kap. 7: Rosenberg, N.K. & Arendt, M. Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi (25 sider)

Supplerende litteratur

Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. OCD – Sygdom og behandling - for patienter og pårørende. Hans Reitzels Forlag 2014

Bennedsen, B.E., Bohni, M.K. & Jónsson, H. Kognitiv adfærdsterapi ved OCD . Kap. 9 i: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012.

Hougaard, E. Kognitiv Adfærdsterapi af panikangst og socialfobi – En vejledning for klienter og behandlere. Dansk Psykologisk Forlag 2006

12

Kursusgang: Bo Møhl**Beskrivelse:** Par- og gruppeterapi

Forelæsning vil gennemgå par- og gruppeterapi ud fra forskellige referencerammer og i relation til forskellige problemstillinger. Hvordan bruges gruppen? Og hvornår bør man tilbyde parterapi?

Litteratur:

Bloch S, Harari. Family Therapy. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 57-67) (10 sider).

Scharff DE, Scharff JS. Psychodynamic Couple Therapy. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 67-77) (10 sider).

Dattilio FM. Cognitive-behavior Therapy with Couples. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 77-87) (10 sider).

Alberdi F. Gruppeterapi mellem fortid og fremtid. In: Nielsen J, Sørensen P (red). Brug Gruppen. København: Hans Reitzels Forlag. 2013 (pp 25-49) (24 sider)

Supplerende Litteratur:

Møhl B. Familie- og parterapi. In: Møhl B, Kjølbye M. Psykoterapiens ABC. København: PsykiatriFonden 2013.

13

Kursusgang: Anne Birgitte Døssing

Beskrivelse: Introduktion til udvalgte objektrelationsteorier og begreberne konflikt- og deficitpatologi

Forelæsningen vil omfatte en introduktion af den gruppe af objektrelationsteorier, der kaldes "den uafhængige skole", men med særligt fokus på Winnicott. Grundlæggende begreber vil blive introduceret såsom selv, objekt og objektrelation i et udviklingsmæssigt perspektiv og vil blive set i sammenhæng med Killingmos skelnen mellem konflikt- og deficitpatologi.

Litteratur:

Fonagy, P. & Target, M. (2003): Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology, kap. 7, s. 137-165 (28 sider)

Killingmo, B. (1984): Konflikt and deficit. Implications for technique. I *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 (14 sider).

Winnicott, D. W. (1974): Playing and reality, kap. 4, s. 62-76 (14 sider)

14

Kursusgang: Ester Holte Kofod

Beskrivelse: Tab og traumer

Forelæsningen giver en introduktion til psykologiske forståelser af sorg og krise, med særlig fokus på fremkomsten af psykiatriske diagnoser for tab- og traumereaktioner (kompliceret/forlænget sorg, PTSD). Der vil endvidere være fokus på forskningen i ætologi, prognoser og behandlingsformer.

Litteratur:

Guldin, Mai-Britt (2014). Kapitel 4: Psykotraumatologi og diagnostisk kategorisering af sorg, Kapitel 5: Den behandlingskrævende sorg. I: *Tab og Sorg. En grundbog for professionelle.*

København: Hans Reitzel. [40 sider]

Jacobsen, Michael Hviid & Kofod, Ester Holte (2015). Sorg: En fraværsfølelse under forandring. I: Bo, Inger Glavind & Jacobsen, Michael Hviid (Red.): *Hverdagslivets følelser: Tilstande, relationer, kulturer*. København: Hans Reitzel. Følgende uddrag: s. 254-260 (Psykologiske forståelser af sorg) og s. 263-268 (Sorg som lidelse: Patologiseringen af sorg). [13 sider]

Wakefield, Jerome C. & Horwitz, Allan V. (2010). Chapter 2: Normal reactions to adversity or symptoms of disorder? In: Gerald M. Rosen & B. Christopher Frueh (Eds.). *Clinician's Guide to Posttraumatic Stress Disorder*. New Jersey: John Wiley & Sons. [17 sider]

Walter, T. (2006). What is complicated grief? A social constructionist answer. *Omega: The Journal of Death and Dying*, 52 (1). pp. 71-79. [9 sider]

White, Michael (2006). Hilse på igen: om at indlemme den tabte relation i sorgarbejdet (s. 65-81). (Uddrag fra Kapitel 3: Genmedlemsgørelse). I: *Narrativ praksis*. København: Hans Reitzel. [17 sider]

Supplerende læsning:

Granek, Leeat (2013) Disciplinary Wounds: Has Grief Become the Identified Patient for a Field Gone Awry? *Journal of Loss and Trauma*, 18:3, 275-288. [14 sider]

Holmgren, Anette (2010). Alle kan tale om traumer. I: Anette Holmgren (Red.). *Fra terapi til pædagogik*. København: Hans Reitzel. [25 sider].

Van der Kolk, B. A. (2000) Posttraumatic Stress Disorder and The Nature of Trauma. *Dialogues in Clinical Neuroscience*, 2(1): 7-22 [16 sider]

Wakefield, Jerome C. (2013). Is complicated/prolonged grief a disorder? Why the proposal to add a category of complicated grief disorder to the DSM-5 is conceptually and empirically unsound. In: Margaret Stroebe, Henk Schut & Jan van den Bout (Eds.). *Complicated grief: Scientific foundation for health care professionals*. pp. 99-114. London: Routledge. [16 sider]

Kursusgang: Gry Kjærdsdam Telléus

Beskrivelse: Ved forelæsningen vil de affektive sindslidelser blive gennemgået med særligt vægt på depression. Der vil ved forelæsningen være fokus på diagnostik, epidemiologi og ætiologi. Endvidere vil der ved forelæsningen være særlig fokus på udredning og behandling depression.

15

Litteratur:

F30-39 (16 sider) i WHO ICD-10, Psykiske lidelser og adfærdsmæssige forstyrrelser – klassifikation og diagnostiske kriterier.

Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR) for ikke-medicinsk behandling af depression (publiceret 2016). Fndes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen: <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nkr>

Supplerende litteratur:

Depressive Disorders, 155-188, Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5), 2013, American Psychiatric Association.

Power, M (Editor), The Wiley Blackwell Handbook of Mood Disorders, 2nd Edition, ISBN: 978-1-119-97892-3, August 2013, Wiley-Blackwell.

16

Kursusgang: Bo Møhl

Beskrivelse: *Forskning i psykoterapi*

Forelæsningen vil introducere gennemgå principper for empirisk udforskning af psykoterapi

Litteratur:

Poulsen S, Lau M, Simonsen S. Forskning i Psykoterapi. In: Alberdi F, Rosenbaum B, Sørensen P. (red) *Moderne Psykoterapi*. Hans Reitzels Forlag 2015 (pp543-583) (40 sider)

Supplerende litteratur

Hougaard E, Jonsson H, Piet J & Nørr H. Hvordan dokumenteres virkningen af psykoterapi? In: Møhl B & Kjølbye M (red) *Psykoterapiens ABC*. PsykiatriFonden 2013

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminarer: 5 gange af 2 timer v/ Anne Engholm Hedegaard & Anne Birgitte Døssing, fordelt således at Anne Engholm Hedegaard har tre seminarhold og Anne Birgitte Døssing har et seminarhold.

Antal seminarhold: 4

Eksamen: En individuel intern skriftlig prøve i Klinisk psykologi (Clinical Psychology). Prøven er en bunden 72 timers opgave, hvor den studerende på baggrund af en stillet opgaveformulering skal besvare et eller flere spørgsmål inden for fagområdet.

Litteratur:

Alberdi F. Gruppeterapi mellem fortid og fremtid. In: Nielsen J, Sørensen P (red). Brug Gruppen. København: Hans Reitzels Forlag. 2013 (pp 25-49) (24 sider)

Arendt, M. & Rosenberg, N.K. (red) Kognitiv Terapi – Nyeste Udvikling. Hans Reitzels Forlag 2012. – Særligt:

- Kap. 1: Rosenberg N.K., Mørch, M.M. & Arendt, M. Kognitiv adfærdsterapi – teori og metoder (30 sider).
- Kap. 4: Straarup, K.N. Kognitiv adfærdsterapi ved affektive lidelser (35 sider)
- Kap. 6: Arendt, M. & Rosenberg, N.K. Kognitiv Adfærdsterapi ved panikangst og agorafobi (24 sider)
- Kap. 7: Rosenberg, N.K. & Arendt, M. Kognitiv adfærdsterapi ved socialfobi (25 sider)

Bateman A og Fonagy P: Mentaliseringsbaseret behandling af borderlinepersonlighedsforstyrrelser, Akademisk Forlag, 2007, Kap 1-3 (70 sider)

Bloch S, Harari. Family Therapy. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005. (pp 57-67) (10 sider)

Bohni, M.K. & Bennedsen, B.E. (red). OCD – Sygdom og behandling - for behandlere. Hans Reitzels Forlag 2014 – særligt:

- Kap. 7: Jónsson, H. Kognitiv adfærdsmodel for OCD (15 sider)
- Kap. 8: Bohni, M.K., Jónsson, H. & Rosenberg, N.K. Kognitiv adfærdsterapi ved OCD (81 sider)

Casement, P. (1985/1991) Learning from the Patient. The Guilford Press. Kapitel 1. S.6-28 (23 sider) eller Casement, P. (1987) Lyt til patienten. Hans Reitzels Forlag. S. 11-36.

Dattilio FM. Cognitive-behavior Therapy with Couples. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 77-87) (10 sider)

Diagnostic Classification of Mental Health and Developmental Disorders of Infancy and Early Childhood, Revised (DC:0-3R) (2005). Washington DC: ZERO TO THREE PRESS. S. 15-52. (37 s.)

Fog, J. (1998). Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien. Hans Reitzels forlag. Kapitel 3 og 4. S.53-90.(38 sider)

Fonagy, P. & Target, M. (2003): *Psychoanalytic Theories. Perspectives from Developmental Psychopathology*, kap. 7, s. 137-165 (28 sider)

Guldin, Mai-Britt (2014). Kapitel 4: Psykotraumatologi og diagnostisk kategorisering af sorg, Kapitel 5: Den behandlingskrævende sorg. I: *Tab og Sorg. En grundbog for professionelle*.

København: Hans Reitzel. [40 sider]

Grünbaum, L. & Mortensen, K. V. (2016): *Psykodynamisk psykoterapi med børn og unge – En grundbog om teorier og arbejdsmetoder*. (Kapitel 1: Psykodynamiske udviklingsteorier og forståelse af psykopatologi i barnealderen, s. 19-36 (17 sider));, Kapitel 3: Undersøgelse og visitation, s. 55-71) (16 sider). København: Hans Reitzel. København: Hans Reitzel

Harder S, Simonsen E. (2010) Udviklingspsykopatologi. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri. Hans Reitzels Forlag (16 sider)

Hedgaard, A. E. (2011). Noviceterapeutens udfordring og læringsproces. *Matrix*, 2011; 4, 258 – 272. (14 s.)

Heede, T. (2010): *Klinisk Børnepsykologi – Praksis i et socialt og relationelt perspektiv*. (Kapitel 5: Psykologisk intervention i forhold til barnets omgivelser, s. 105 – 126) (21 s.) DK: Akademisk Forlag.

Jacobsen, Michael Hviid & Kofod, Ester Holte (2015). Sorg: En fraværsfølelse under forandring. I: Bo, Inger Glavind & Jacobsen, Michael Hviid (Red.): *Hverdagslivets følelser: Tilstande, relationer, kulturer*. København: Hans Reitzel. Følgende uddrag: s. 254-260 (Psykologiske forståelser af sorg) og s. 263-268 (Sorg som lidelse: Patologiseringen af sorg). [13 sider]

Killingmo, B. (1984): Konflikt and deficit. Implications for technique. I *International J. of PsychoAnal.*, vol. 70, nr. 65, s. 65-79 (14 sider).

Kjølbye M & Møhl B. Overblik over psykoterapiformerne In: Møhl B & Kjølbye M. (red) *Psykoterapiens ABC*. PsykiatriFonden 2013 . (12 sider)

Minuchin, Salvador; Nichols, M.P. og Lee, Wai-Yung
Vurdering af familier og par. Fra Symptom til system - en firetrins model i to sessioner. Dansk Psykologisk Forlag 2010. pp 7-29 (22 sider) og 81-134 (53 sider)

Mortensen, K.V. (2006): *Fra neuroser til relationsforstyrrelser, 2. udgave* (Kapitel A1: Klassifikationer og psykiatrisk diagnostik, s. 347 – 381). København: Gyldendal. (34 sider).

Møhl B, Simonsen E. (2010) Med mennesket i centrum. In: Simonsen E & Møhl B (red) Grundbog i Psykiatri. Hans Reitzels Forlag (20 sider)

Møhl B. Supervision og de menneskelige ressourcer In: Simonsen E & Møhl B (red). Grundbog i Psykiatri. Hans Reitzels Forlag 2010 (20 sider)

Møhl B. Hvad er psykoterapi? og hvad virker for hvem? In: Møhl B & Kjølbye M. (red) Psykoterapiens ABC. PsykiatriFonden 2013 (12 sider)

Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR) for behandling af moderat til svær bulimi (publiceret 2015) Findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nkr> (ca 80 normal sider)

Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR) for behandling af anorexia nervosa (publiceret 2016). Findes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen: <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nkr> (ca 80 normal sider)

Nationale Kliniske Retningslinjer (NKR) for ikke-medicinsk behandling af depression (publiceret 2016). Fndes på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for NKR på adressen: <https://sundhedsstyrelsen.dk/da/nkr> (ca 30 normal sider)

PDM Task Force (2006). *Psychodynamic Diagnostic Manual*. Silver Spring: Alliance of Psychodynamic Organizations. S. 175-195 (20 s.).

Poulsen S, Lau M, Simonsen S. Forskning i Psykoterapi. In: Alberdi F, Rosenbaum B, Sørensen P. (red) Moderne Psykoterapi. Hans Reitzels Forlag 2015. (pp543-583) (40 sider)

Scharff DE, Scharff JS. Psychodynamic Couple Therapy. In: Gabbard GO, Beck JS, & Holmes (eds) Oxford Textbook of Psychotherapy. Oxford: Oxford University Press, 2005 (pp 67-77) (10 sider)

Stern, DN: Spædbarnets Interpersonelle verden 3. udgave. København: Hans Reitzels Forlag. 2009. s. 79-145 (65 sider)

Wakefield, Jerome C. & Horwitz, Allan V. (2010). Chapter 2: Normal reactions to adversity or symptoms of disorder? In: Gerald M. Rosen & B. Christopher Frueh (Eds.). *Clinician's Guide to Posttraumatic Stress Disorder*. New Jersey: John Wiley & Sons. [17 sider]

Walter, T. (2006). What is complicated grief? A social constructionist answer. *Omega: The Journal of Death and Dying*, 52 (1). pp. 71-79. [9 sider]

White, Michael (2006). Hilse på igen: om at indlemme den tabte relation i sorgarbejdet (s. 65-81). (Uddrag fra Kapitel 3: Genmedlemsgørelse). I: *Narrativ praksis*. København: Hans Reitzel. [17 sider]

White, Michael White "Kort over narrative landskaber" Hans Reitzels Forlag 2009, pp 9 – 77 (68 sider)

Winnicott, D. W. (1974): *Playing and reality*, kap. 4, s. 62-76 (14 sider)

Ialt 995 sider